

העותרים:

1. אלעביאת

2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר - ע"ר

ע"י ב"כ עוה"ד דניאל שנהר ואח'

מרח' אבו עוביידה 4, ירושלים

טלפון: 02-6283555; פקס: 02-6276317

- 11 -

המשיב:

המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

רח' מח"ל 7, ת.ד. 49333 מעלות דפנה, ירושלים 97763

טל': 02-5419555; פקס': 02-5419582

כתב תשובה

בחתימם להחלטת בית המשפט הנכבד, מתכבד המשיב להגיש כתב תשובה מטעמו.

עמדת המשיב היא כי דין העתירה להידחות נוכח עמדת גורמי הביטחון, שלפיה היענות לבקשת העותרת 1 (להלן: "העותרת") להנפקת היתר כניסה רב-פעמי לישראל התקף לשנה, עלולה לסכן את ביטחון המדינה.

א. כללי

1. עניינה של העתירה שבנדון בבקשת העותרת כי תותר כניסתה לישראל לצורך ביקור בנה האסיר אלעביאת, על ידי מתן היתר כניסה רב-פעמי לישראל התקף לשנה, וזאת במקום ההיתר החד-פעמי, הניתן לעותרת מפעם לפעם.
2. כבר עתה יצוין, כי לעותרת מונפקים מפעם לפעם היתרי כניסה לישראל לצרכי ביקור בנה ואחיה הכלואים בישראל, כאשר ההיתר האחרון שבהם היה תקף בין התאריכים 10.11.12 – 24.12.12.
3. לפיכך, יטען המשיב כי דין העתירה להידחות, שכן בקשותיה של העותרת להנפקת היתרי כניסה לישראל לצרכי ביקור בני משפחתה הכלואים בישראל נבחנות על פי הנהלים ועד כה התקבלו באופן שהתאפשר לעותרת לבקר את בנה ואחיה הכלואים.
4. בנוסף יטען המשיב, כי דין העתירה להידחות, וזאת נוכח עמדת גורמי הביטחון, שלפיה היענות לבקשת העותרת להנפקת היתר כניסה רב-פעמי לישראל התקף לשנה, עלולה לסכן את ביטחון המדינה.

5. פרטי החומר הביטחוני יובאו בפני בית המשפט הנכבד, ככל שכך ימצא לנוכח ובהסכמת העותרים, במעמד צד אחד, שכן המדובר במידע מודיעיני מסווג שהינו חומר רגיש ואשר חשיפת פרטיו ואו מקורותיו עלולה לפגוע בביטחון המדינה ובשלום הציבור.
6. בנסיבות אלה מתנגד המשיב ליתן לעותרת היתר כניסה רב-פעמי לישראל, התקף לשנה, לצורך ביקור בנה כמבוקש בעתירה, הכול כמפורט להלן.

ב. עיקרי העובדות הצריכות לעניין

7. מבדיקה שנערכה במערכת הממוחשבת של המשיב עלו הנתונים הבאים:
- א. העותרת הינה תושבת בית לחם, בת כ-43, נשואה ואם לשבעה ילדים.
- ב. נגד העותרת מוזנת מניעה ביטחונית החל מיום 21.1.04.
- ג. העותרת החזיקה בעבר ב-28 היתרי כניסה לישראל לצורך ביקור בנה ואחיה (האסיר אלעביאת, הכלוא גם כן), בין השנים 2006-2012, האחרון שבהם היה תקף בין התאריכים 10.11.12-24.12.12.
- ד. בקשה חדשה של העותרת הוגשה בתחילת חודש ינואר 2013 ונמצאת בטיפול.

ג. עמדת המשיב

ג.1. המסגרת המשפטית

8. עם כניסת צה"ל לאזור יהודה ושומרון, בחודש יוני 1967, תפס מפקד כוחות צה"ל את מקומו של השלטון הירדני, והחל פועל כממשל צבאי מכוח הוראות המשפט הבינלאומי. במסגרת הסמכויות המוקנות לו על פי המשפט הבינלאומי המנהגי, ניתן למפקד הצבאי הישראלי הכוח לקבוע את המסגרת המשפטית שתחול על השטח המוחזק בתפיסה לוחמתית (בג"ץ 390/79 דויקאת נ' ממשלת ישראל, פ"ד ל"ד(1), 1).
- זהו "כובעו" הראשי של מפקד כוחות צה"ל באזור, ובכובע זה מפעיל מפקד כוחות צה"ל באזור את מנגנון הממשל הצבאי, ששלוחתו "האזרחית" היא המינהל האזרחי. סמכותו של מפקד כוחות צה"ל באזור היא לפי המשפט הבינלאומי, ופעילותו נועדה לשם הגשמת חובתו כלפי האזור בהתאם למשפט הבינלאומי, ובפרט לפי תקנה 43 לתקנות האג ואמנת זינבה הרביעית.
9. משפט מדינת ישראל לא הוחל על אזור יהודה ושומרון, והעקרונות המשפטיים הבסיסיים, שעל פיהם נשלט האזור ולפיהם נקבעת מערכת המשפט החלה בו מאז חודש יוני 1967, מוקנים למפקד כוחות צה"ל באזור ומקורם נעוץ בהוראות המשפט הבינלאומי הפומבי (בג"ץ 69/81 אבו עיטה נ' מפקד אזור יהודה ושומרון, פ"ד ל"ז(2), 197).

10. אזור יהודה והשומרון מוחזק על ידי ישראל בדרך של "תפיסה לוחמתית". באזור הוקם ממשל צבאי, אשר בראשו עומד מפקד צבאי. כוחותיו וסמכויותיו של המפקד הצבאי יונקים מכללי המשפט הבינלאומי הפומבי, שעניינם תפיסה צבאית. על-פי הוראותיהם של כללים אלה, כל סמכויות הממשל והמינהל מוחזקות בידי של המפקד הצבאי (בג"ץ 393/82 ג'מעית אסכאן נ' מפקד כוחות צה"ל, פ"ד ל"ז(4), 785).
11. במנשר בדבר סדרי שלטון ומשפט (יהודה והשומרון) (מס' 2), שתחילתו מיום 7.6.67, נקבעו העקרונות המשפטיים המנחים לפיהם ינהג הממשל הצבאי הישראלי.
- לפי העיקרון הראשון, המשפט שהיה קיים באזור ערב כניסת כוחות צה"ל, ביום 7.6.67, ימשיך לעמוד בתוקפו, עד כמה שאין בו משום סתירה למנשר הנ"ל או לכל צו, שיינתנו על-ידי מפקד כוחות צה"ל באזור, ובשינויים, הנובעים מכינונו של שלטון צה"ל באזור (סעיף 2 למנשר).
- לפי העיקרון השני, כל סמכות של שלטון, חקיקה או מינהל לגבי האזור או לגבי תושביו נתונה למפקד כוחות צה"ל באזור ותופעל על ידיו או על ידי מי שיתמנה לכך על ידיו או יפעל מטעמו (סעיף 3 (א) למנשר).
12. הנח כי כן, הן על פי הוראות המשפט הבינלאומי הפומבי – המנהגי וההסכמי – והן על פי תחיקת הביטחון שנחקקה מכוחן, המפקד הצבאי הוא חריבון באזור יהודה והשומרון, ומשמש כחליפו של השלטון הירדני, לכל דבר ועניין, וכל זאת החל מחודש יוני 1967.
13. עם כניסת צה"ל לאזור יהודה ושומרון, הוכרז שטח זה כשטח סגור, אשר הכניסה אליו והיציאה ממנו טעונות היתר מאת מפקד כוחות צה"ל באזור, וזאת על פי צו בדבר שטחים סגורים (אזור הגדה המערבית) (מס' 34), תשכ"ז-1967.
14. בהתאם לתחיקת הביטחון, אזור יהודה ושומרון הינו שטח סגור אשר הכניסה אליו והיציאה ממנו אסורות אלא אם ניתן היתר על ידי מפקד כוחות צה"ל באזור או על ידי מי שהוסמך על ידו (ראה סעיף 318 לצו בדבר הוראות בטחון [נוסח משולב] (יהודה ושומרון) (מס' 1651), התש"ע-2009).
15. כניסתם של תושבים פלסטינים לישראל, באמצעות ההיתר הניתן על ידי מפקד האזור, הינה מכוח צו הכניסה לישראל (פטור-תושבי יהודה ושומרון, רצועת עזה וצפון סיני, ומרחב שלמה ורמת הגולן), התשכ"ח-1968, בו קבע שר הפנים, בתוקף סמכותו לפי סעיף 17(ב) לחוק הכניסה לישראל, התש"ב-1952, כי היתר יציאה לישראל מטעם מפקד האזור, לצורך עבודה או לצרכים אחרים, לתושבי האזור, פוטר מן הצורך באשרה או רישיון על פי חוק הכניסה לישראל.
16. בשנת 2003 נחקק חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003 (להלן: "חוק הוראת השעה"). חוק זה חטיל, בין היתר, הגבלות על מתן אישורי כניסה לישראל, וקבע כי ככלל לא יינתנו לתושבי האזור היתרים לשהייה בישראל לפי תחיקת הביטחון באזור. סעיף 3 לחוק הוראת השעה האמור מסייג את הכלל בקובעו, כי מפקד האזור רשאי להעניק לתושב אזור היתר כניסה לישראל בשלושה מקרים חריגים לכלל:

"33. על אף הוראות סעיף 2, רשאי מפקד האזור לתת היתר לשהייה בישראל למטרה כמפורט להלן:
 (1) טיפול רפואי;
 (2) עבודה בישראל;
 (3) למטרה זמנית, ובלבד שהיתר לשהייה למטרה כאמור יינתן לתקופה מצטברת שלא תעלה על שישה חודשים."

סעיף 3ד לחוק הוראות השעה מסייג את אפשרות מתן ההיתר במקרים בהם תושב האזור או בן משפחתו עלולים להוות סיכון בטחוני למדינת ישראל, על פי קביעת גורמי הביטחון המוסמכים.

ג.2. ביקורי כלואים - רקע היסטורי

17. החל משנת 1969, עת לקח על עצמו ארגון הצלב האדום הבינלאומי לטפל בנושא ביקורי הכלואים, נכנסו פלסטינים לישראל למטרות ביקור קרוביהם הכלואים שם, כעניין שבשגרה.

18. משבוטל ההיתר הכללי לכניסת פלסטינים לישראל, בשנת 1991, נכנסו הפלסטינים לישראל למטרות ביקור כלואים באמצעות היתרים פרטניים, שהונפקו להם על-ידי המנהל האזרחי.

19. בחודש ספטמבר 2000, עבר הצד הפלסטיני למתקפת טרור קשה על ישראל ועל הישראלים באשר הם (להלן: "אירועי גאות ושפל").

פיגועי הטרור מתרחשים הן באזור יהודה ושומרון והן בישראל. הם מופנים נגד אזרחים וחיילים, גברים ונשים, זקנים וטף. פיגועי הטרור מבוצעים בכל מקום ואתר ובכלל זה בתחבורה הציבורית, במרכזי קניות ובשווקים, בבתי קפה ובמסעדות.

ארגוני הטרור נוקטים באמצעים שונים ומגוונים, ובהם פיגועי ירי, פיגועי התאבדות תוך שימוש בפצצות אדם מונחות, ירי פצצות מרגמה, ירי קטיושות ושימוש במכוניות תופת. הם זורעים הרג ודם בערים וביישובים, והם זוכים לתמיכת חלק מהאוכלוסייה האזרחית בכלל, וכן לתמיכתם של בני משפחה וקרובים, בפרט (בג"ץ 7015/02 עג'ורי נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נו(6) 352 (2002); בג"ץ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(5), 807 (2004)).

20. אירועי גאות ושפל הביאו להפסקת ביקורי הכלואים בבתי כלא ישראלים, וזאת בשל אירועי הלחימה הקשים שהתרחשו באזור יהודה ושומרון, וכן בשל המצב הביטחוני ששרר בישראל באותה העת.

21. החל מחודש מרץ 2003, אגב עבודת מטה ענפה שהתקיימה בין צה"ל, השב"כ, המנהל האזרחי, משטרת ישראל, השב"ס ומשרד המשפטים בעקבות בג"ץ 11198/02 דירייה נ' מפקד מתקן הכליאה הצבאי עופר, הוחלט על התרת ביקורי הכלואים, באמצעות ארגון הצלב האדום הבינלאומי, וכל זאת באופן הדרגתי. החל משלהי שנת 2003, חזרו לפעול ביקורי הכלואים במתכונת מלאה.

3.ג. ביקורי כלואים - רקע משפטי

22. הנורמה המשפטית הבינלאומית המעגנת את חובת המפקד הצבאי בשטח כבוש להחזיר ביקורי כלואים מצויה בסעיף 116 לאמנת ז'נבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה:

"כל עציר רשאי לקבל מבקרים – ביחוד, אנשי משפחה קרובים – לעתים מזומנות ובתדירות האפשרית".

מלשון סעיף האמנה עולה, כי הזכות לביקורי כלואים היא של הכלוא ולא של בני משפחתו.

23. כך גם לפי סעיף 12 לצו בדבר הפעלת מתקן-כליאה (צו מס' 29), שנחקק בתאריך 23.6.1967, שם נקבע, כי:

"(א) כלוא יורשה לקבל ביקור של בן משפחה במועדים ולמשך זמן כפי שיקבע ע"י המפקד או מטעמו".

(ב) על אף האמור בסעיף משנה א' רשאי המפקד לאסור מטעמי בטחון ביקורים אצל כלוא מסוים".

24. ראוי לציין בחקשר זה, כי הן הדין הבינלאומי והן הדין המקומי באזור יהודה ושומרון, מקנים למפקד הצבאי מרווח שיקול דעת באשר לצמצום זכותו של הכלוא לקבל ביקורים, וזאת מטעמי בטחון. מכאן, שהן הדין הבינלאומי והן הדין המקומי מכירים בשיקולי הביטחון כשיקולים רלוונטיים, בנסיבות העניין, לצמצום בזכות לביקורי כלואים.

4.ג. השיקולים הביטחוניים לעניין כניסת פלסטינים לישראל

25. קביעת האזור כשטח סגור וממילא גם השיקולים בדבר יציאה מן האזור יסודם, בין היתר, בשיקולי בטחון, היינו חשש לקיום סיכון בטחוני העלול להיגרם כתוצאה ממתן אפשרות של כניסה ויציאה חופשית מן האזור. אפשרות לכניסה וליציאה חופשית, ביחוד למדינת ישראל, ללא צורך בהיתר, עלולה להיות מנוצלת לפעילות כנגד בטחון תושבי ישראל ותושבי האזור.

26. במסגרת הפעלת שיקול הדעת של המפקד הצבאי בכל הנוגע להתרת כניסה לאזור ויציאה ממנו, הוא מצווה לשקול את מידת הסיכון הביטחוני ו/או פוטנציאל הסיכון לשלום הציבור הכרוך בהיענות לבקשה, כולה או מקצתה, וזאת על מנת למנוע ניצול לרעה של חופש התנועה מן האזור אל מחוץ לו ובחזרה. כן מצווה הוא לשקול את אינטרס העל החיוני של שמירת ביטחון האזור מחד גיסא, ורצונו של תושב האזור לצאת את האזור לצורך זה או אחר מאידך גיסא.

27. הגשת הבקשות לקבלת היתרי כניסה לצורך ביקורי כלואים נעשית תחילה לארגון הצלב האדום, אשר מעביר את הבקשות בצורה מרוכזת למינהל האזרחי. המינהל האזרחי בודק את הבקשות על פי קריטריונים שנקבעו לשם כך, לרבות קרבת משפחה וגילו של המבקש.

28. בנוסף לכך, בודק המינהל האזרחי אם מוזנת במערכות המידע מניעה ביטחונית כנגד המבקש, ומעביר את הבקשות לשב"כ לשם ביצוע אבחון פרטני אם קיימת מניעה

ביטחוניות. אם לאחר האבחון מביעים גורמי הביטחון התנגדות ביטחונית קונקרטית לכניסת המבקש לישראל, התשובה מסורבת. אם אין התנגדות ביטחונית קונקרטית, מונפק למבקש היתר כניסה לישראל.

29. במהלך השנים דן בית המשפט הגבוה לצדק בעתירות רבות שעניינן סמכות המפקד הצבאי למנוע כניסה ויציאה מותחומי האזור. בפסיקה זו אישר בית המשפט, פעם אחר פעם, את מגוון השיקולים הביטחוניים, לרבות שלום הציבור, ששומה על המפקד הצבאי באזור לשקול בעת מתן תחלטה על תנועת תושבים של האזור אל מתוך לאזור או לתוכו מטעמי ביטחון. קל וחומר כשהמדובר בכניסה לתוך ישראל, במצב הביטחוני כיום. וראו למשל בג"ץ 2875/06 כואזבה נ' שר הביטחון (פורסם בנבו, 27.6.06):

"לתושב האזור אין זכות שבדין לעבוד בישראל... כאמור, מסתבר שלא הונפקו לעותר היתרי כניסה בעבר כטענתו, וכי קימת מניעה ביטחונית להימצאותו בישראל. לא מצאנו איפוא כי העתירה דנן מגלה עילה להתערבותנו בשיקול הדעת הרחב הנתון לגורמים המוסמכים בנושא זה. העתירה נדחית".

30. בהתייחס לשיקולים בנוגע להתרת כניסה לישראל נקבע במפורש, כי כאשר בוחנת רשות מנהלית בקשה ליציאה מן האזור או לכניסה לתוכו, רשאית היא לשוות לנגד עיניה את הסיכונים הביטחוניים הכרוכים בהיענות לבקשה. לצורך כך די בחשד סביר כדי לשמש בסיס לסירוב להענקת היתר.

31. בחקשר זה יפים דבריו של בית המשפט העליון בבג"ץ 7277/94 פלוני נ' המושל הצבאי לחבל עזה, (פורסם בנבו, 29.6.95). במקרה זה עתרו תושבים מרצועת עזה בבקשה לקבלת היתר יציאה לישראל, ובו נקבע כי:

"...מתן היתר כפוף, לעולם, להיעדר טעם בטחוני המחייב מניעת הכניסה. קיומו של טעם בטחוני כזה, ביחס למי שחינו תושב האזור שבתחומי הרשות הפלסטינית, נלמד – מכורח הנסיבות – ממידע מודיעיני. בדיקת וקביעת אמינותם של מקורות מודיעיניים נתונות לגורמי שירות הביטחון".

ראו והשוו עוד: בג"ץ 11595/05 נאג'ר נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (פורסם בנבו, 17.12.06).

5.2. השיפור בעבודת המנהל האזרחי

32. כידוע, סוגיית ביקורי הכלואים הוא פרויקט מורכב המעורבים בו גופים שונים, והוא כרוך בחשקעת משאבים גדולה. המשיב משקיע מאמצים רבים בהתמודדות עם כמות הבקשות הגדולה בנושא, תוך מאמצים מערכתיים הכוללים שיתוף פעולה בין צה"ל, המנהל האזרחי, השב"כ, השב"ס, משטרת ישראל וארגון הצלב האדום. כל הגורמים הרלבנטיים פועלים על מנת לטפל בבקשות בצורה יעילה ומהירה. במקרים בהם ישנה מניעה ביטחונית ביחס לבקשת ביקור הכלוא, נדרש בירור בעניין, אשר מטבעו אורך זמן נוסף.

33. בנוגע לנטען בעתירה בדבר הסדר הביקורים למנועי כניסה לישראל ובנוגע לאופן הטיפול של המנהל האזרחי בפניות הנוגעות לביקורי משפחות בכלא, יטען המשיב כי הצגת

- הדברים בעתירה אינה מדויקת. שיפור חתנתלות המנהל האזרחי אף צוינה בפסק הדין בעת"מ 33219-04-10 **הנדי נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש** (פורסם בנבו, 26.3.10).
34. בהקשר זה, מן הראוי לציין כי במהלך השנים 2005-2008 הוכפל מספר ההיתרים אשר הונפקו על ידי המנהל האזרחי (הנפקת 34,215 היתרים בשנת 2005, לעומת הנפקת 68,983 היתרים בשנת 2008). עלייה דרסטית זו מראה, כי אופן הטיפול בבקשות התייעל ונעשה בלוי"ז קצר יותר, התואם את התחייבות המנהל האזרחי כפי שניתנה בבג"צ 10898/05 **פסאפטה נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**.
35. יודגש, כי מספר ההיתרים אשר הונפקו על ידי המנהל האזרחי נמוך יותר מכלל הבקשות להיתרים אשר סורבו בשל אי עמידה בקריטריונים, כגון הגשת בקשה ללא פרטים, או בשל קיומה של מניעה ביטחונית, לאחר שנעשה אבחון פרטני על ידי גורמי הביטחון.
36. על פי הערכת המשיב, הטיפול בבקשות לביקורי כלואים מסתכם בעשרות אלפי בקשות בכל שנה. מרכז ההיתרים אצל המשיב מטפל בכל שבוע בכ-1,000 בקשות להיתרי ביקורי כלואים, ובכ-5,000 בקשות לכלל סוגי ההיתרים עליהם מרכז ההיתרים אמונו.
37. יתרה מכך, חל גידול משמעותי בהנפקת היתרים חד-פעמיים עבור תושבים בעלי מניעה ביטחונית, ביחס אליהם למרות קיומה של מניעה ביטחונית הוחלט, באיוון מכלול השיקולים, להנפיק היתר חד פעמי (הונפקו 29,182 היתרים בשנת 2005, הונפקו 50,917 היתרים חד-פעמיים בשנת 2006, הונפקו 45,141 היתרים חד-פעמיים בשנת 2007, הונפקו 73,079 היתרים חד-פעמיים בשנת 2008, הונפקו 57,815 היתרים חד-פעמיים בשנת 2009).
38. כלל הנתונים האמורים מצביעים על מגמת שיפור באופן הטיפול בבקשות לביקורי כלואים על ידי הגורמים המוסמכים.
39. עוד יוסיף המשיב, כי בניגוד לנטען בסעיף 14 לעתירה, מבקר שהינו מנוע כניסה לישראל יכול לקבל לפחות ארבעה היתרי כניסה לצורך ביקורי כלואים בשנה, בכפוף לשיקולי ביטחון.
40. היתר המונפק למבקר אשר מוזנת כנגדו מניעה ביטחונית הינו היתר חד-פעמי התקף למשך 45 יום. מרגע מימוש ההיתר, רשאי המבקר להגיש בקשה חדשה אשר תיבחן לגופה. המנוע אינו צריך להמתין עד לתום תקופת 45 הימים לאחר שמימש את ההיתר. לאור האמור, מספר הפעמים בהם יוכל לקבל היתר לביקור אסיר ספציפי, במקרה בו הטיפול בכל בקשה אורך חודשיים וחצי, הוא 5 פעמים בפרק זמן של 12.5 חודשים. כמובן שכאשר הטיפול בבקשותיו של המנוע אורך זמן קצר מחודשיים וחצי, הרי שהוא יכול לבקר בתכיפות גבוהה יותר.
41. להשלמת התמונה יצוין, כי בשל תקלת אנוש במרכז ההיתרים במנהל האזרחי, במחצית השנייה של 2012 חל עיכוב בהנפקת היתרים או במתן תשובה שלילית, בהתאם לעמדת גורמי הביטחון, וזאת ביחס לבקשותיהם של כ-3,000 תושבים. לאחר גילוי התקלה האמורה נערך דיון בראשות רע"ן אג"ם במנהל האזרחי על מנת להביא את הסוגיה לפתרון והוחלט כי גורמי המנהל האזרחי יפעלו ליעול הליכי הטיפול בבקשות לביקורי כלואים בשני מישורים: האחד, ייעול הליכי הטיפול והבקרה בקבלת הבקשות, העברתם

לגורמי האבחון, קבלת החלטת והעברתה לארגון הצלב האדום; השני, טיפול בבקשות אשר התעכב עקב התקלה עד ליום 18.10.12.

6.ג. אי יצירת "מסלול עוקף" לבקשות לביקורי כלואים

42. העותרים טוענים בבקשתם, כי המשיב הפר את חתתיבותו שניתנה בעבר לטפל בבקשות לקבלת היתר בתוך חודשיים וחצי, ומזכירים בעניין זה את פניית העותר 2 למשיב. ואולם, בניגוד לטענה זו, יובהר כי פרק זמן זה, אשר צוין בהודעת המדינה במסגרת בג"צ פטאפטה, ולאחר מכן בבג"צ 7615/07 ברגותי נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (פורסם בנבו, 25.5.09), התייחס למשך הטיפול המוערך בבקשות להנפקת היתרים לביקורי כלואים, המוגשות למנהל האזרחי באמצעות ארגון הצלב האדום בלבד, על פי דרך העבודה המקובלת בעניין זה. הערכה זו אינה נוגעת כלל למתן תגובות לפניות גופים שונים אל גורמים כגון יועמ"ש איו"ש, קצינת פניות הציבור או ענף ארב"ל.

43. יודגש, כי כאשר מתקבלת פנייה אצל הגורמים שאינם מוסמכים לאשר ולהנפיק היתרי כניסה לישראל לצורך ביקור כלוא, כגון ענף ארב"ל, הפנייה אינה מטופלת במסגרת ה"רגילה" של בקשות לחיתרי כניסה לישראל לצורך ביקור כלוא, המטופלות על ידי המנהל האזרחי לאחר קבלתן מארגון הצלב האדום. הפנייה מטופלת כפנייה המבקשת לבחון את התנהלות הגורם הרלבנטי, והמענה לה אינו בחכר הנפקת היתר, אלא לעיתים ניתנת תשובה שיש בה מסירת מידע בלבד, או הבהרה לגבי נוהל הגשת בקשות לביקורי כלואים או לגבי הבקשה המוזכרת בפניית.

44. יובהר, כי פניית העותר 2 או כל גורם אחר אל גורמים שונים, כגון: יועמ"ש איו"ש, קצינת פניות הציבור או ענף ארב"ל בנוגע לביקורי כלואים, אינה יוצרת אפיק מינהלי נוסף להנפקת היתרים לביקורי כלואים. יתרה מכך, פנייה מסוג זה אינה "מסלול עוקף" או תחליף להגשת בקשה כנדרש, באמצעות ארגון הצלב האדום למנהל האזרחי. הטיפול בפניות המגיעות לגורמים השונים כאמור, נעשה לשם טיפול בתקלות או קשיים הנובעים מההליך ובקשה להתערבות במקרים בהם הנוהל הרגיל אינו מקוים. משכך, טיפול בפניות מעין אלה אינו רלבנטי להתחייבות המדינה בעתירות שהוזכרו. אשר על כן, פניית העותר 2 ב"בקשות להנפקת היתרים" אינן מהוות בקשות לפי הנוהל המקובל.

7.ג. עמדת המשיב – מו הכלל אל הפרט

45. כאמור לעיל, על אף ההכרה בזכותו של אסיר לקבלת ביקורים של קרובי משפחתו ובחובת המפקד הצבאי לאפשר ביקורים כאלה, זכות זו איננה זכות מוחלטת. בהפעלת שיקול דעתו, שומה על המפקד הצבאי לשקול גם את השיקול הביטחוני ולאזנו מול ציפיותו של האסיר לפגוש את בני משפחתו.

46. בנסיבות אלה, נוצר ההסדר המאפשר ביקורי כלואים לתושבים אשר כנגדם מונחת מניעה ביטחונית, במסגרתו נבחנת המסוכנות הספציפית הנשקפת מהמבקש, ועל בסיסה

מתקבלת החלטה האם לאשר לו היתר לצורך ביקור קרוב משפחה הכלוא בישראל אם לאו. כפי שנמסר לעותרים במכתב מיום 13.7.10 (צורף כנספח 3/ לעתירה), בעת בחינת הבקשה עומדת בפני גורמי הביטחון הממליצים למפקד הצבאי בנושא שלוש אפשרויות: לסרב לבקשה, לקבל את הבקשה ולהסיר באופן מוחלט את המניעה הביטחונית המוזנת נגד המבקש, או לקבל את הבקשה תוך השארת המניעה על כנה.

47. במקרה דנן, כאמור, נגד העותרת מוזנת מניעה ביטחונית החל מיום 21.1.04, וזאת בשל מיזע ביטחוני שלילי הקיים בעניינה ולפיו נשקפת ממנה מסוכנות לביטחון האזור ולביטחונה של מדינת ישראל. העותרת הגישה מעת לעת בקשות לביקור בנה ואחיה הכלואים בישראל, בקשותיה נבחנו באופן פרטני, ובין השנים 2006-2012 הונפקו לה 28 היתרי כניסה לצורך ביקור כלוא. עם זאת, בעת בחינת בקשותיה, נמצא כי אין מקום להסרת המניעה הביטחונית המוזנת נגדה.

48. לפיכך, המשיב מתנגד להנפקת היתר כניסה רב-פעמי לישראל התקף לשנה, במקום ההיתר החד-פעמי, הניתן לעותרת מפעם לפעם. היתר חד פעמי כאמור מאפשר קיומה של בחינה תדירה יותר של עניינה של העותרת – בחינה המתחייבת מהמניעה הביטחונית המוזנת בעניינה של העותרת.

החומר הביטחוני החסוי שעומד ביסוד החלטת גורמי הביטחון יוצג לבית המשפט הנכבד, אם תינתן הסכמת העותרים לכך, במעמד צד אחד ובדלתיים סגורות.

49. לא למותר להזכיר מושכלות יסוד, כי בית המשפט הנכבד לא יחליף את שיקול הדעת של הרשות המוסמכת, ולא יתערב בהחלטה שניתנה על ידי הרשות המוסמכת, אלא אם כן נפל בה פגם של ממש.

50. על יסוד כל המפורט לעיל סבור המשיב, כי בהינתן המלצת גורמי הביטחון שלא להסיר את המניעה הביטחונית המוזנת נגד העותרת, ובהינתן כי בקשותיה של העותרת לקבלת היתרי כניסה חד-פעמיים לביקורי בני משפחתה הכלואים בישראל נבדקות באופן פרטני, יש לדחות את בקשת העותרת להורות למשיב להנפיק לה היתר כניסה רב-פעמי התקף לשנה, ולקבוע כי דרישת המשיב להמשיך ולבחון את המסוכנות הנשקפת מהעותרת בפרקי זמן קצרים יותר משנה, היא דרישה סבירה ומקובלת בנסיבות העניין, אשר אינה מקימה עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה ולחייב את העותרים בהוצאות ובשכר-טרחת עורך-דין.

ענבל משה, עו"ד

פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)